

Osby kommun

Granskning av bolagens interna
kontroll

OSBY KOMMUN
Kommunstyrelsen

2022 -06- 2 2
KS/2022:242
Diari.nr. Ärendetyp

Building a better
working world

Innehållsförteckning

Sammanfattande bedömning och rekommendationer.....	1
1. Inledning	2
1.1. Bakgrund.....	2
1.2. Syfte och revisionsfrågor	2
1.3. Ansvariga nämnder/styrelser	2
1.4. Metod	2
1.5. Revisionskriterier.....	2
2. Osbybostäder AB.....	4
2.1. Arbetet med riskanalyser och framtagandet av internkontrollplanen	4
2.2. Dokumentation av genomförda kontrollmoment	5
2.3. Uppföljning och återrapportering av internkontroll.....	6
2.4. Vår bedömning Osbybostäder AB	6
3. Fjärrvärme i Osby AB.....	7
3.1. Arbetet med riskanalyser och framtagandet av internkontrollplanen	7
3.2. Dokumentation av genomförda kontrollmoment	8
3.3. Uppföljning och återrapportering av internkontroll.....	9
3.4. Vår bedömning Fjärrvärme i Osby AB	9
4. Industrihus i Osby AB.....	10
4.1. Arbetet med riskanalyser och framtagandet av internkontrollplanen	10
4.2. Dokumentation av genomförda kontrollmoment	11
4.3. Uppföljning och återrapportering av internkontroll.....	12
4.4. Vår bedömning Industrihus i Osby AB	12
5. Sammanfattande bedömning	13
Bilaga 1. Källförteckning.....	15
Bilaga 2. COSO-modellen	16

Building a better
working world

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna genomfört en granskning av bolagens interna kontroll. Syftet med granskningen var att bedöma om bolagsstyrelserna i Osbybostäder AB, Fjärrvärme i Osby AB och Industrihus i Osby AB har säkerställt en tillräcklig intern kontroll. Vår sammanfattande bedömning är att bolagen inte har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Det genomförs inga riskanalyser kopplade till den interna kontrollen i bolagen. I enlighet med kommunens riktlinje för intern kontroll ska en bruttolista över identifierade risker sammanställas och ligga till grund för den fastställda internkontrollplanen. Vi har inte tagit del av en sådan bruttolista för bolagen. Det förekommer ett visst arbete med riskanalyser inom bolagen, men dessa analyser ligger inte till grund för internkontrollplanen. Fjärrvärme i Osby AB och Industrihus i Osby AB har haft samma internkontrollplan under flera år medan Osbybostäder AB har genomfört vissa justeringar av internkontrollplanen. Vi bedömer att kontrollerna i planen bör analyseras och reflekteras kring årligen för att säkra en ändamålsenlig intern kontroll.

Det sker inte en ändamålsenlig dokumentering av genomförda kontrollmoment i bolagen. I dokumentationen redovisas inte hur stickproven har valts ut, vilka ärenden som har granskats eller tiden för genomförandet. En mer utförlig beskrivning av genomförandet och resultatet skulle gynna transparensen och möjliggöra en djupare analys av internkontrollarbetet och av de identifierade avvikelserna.

Det sker inte en ändamålsenlig uppföljning och åiterrapportering av den interna kontrollen i bolagen. I enlighet med riktlinjen för intern kontroll ska det ske en rapportering av internkontrollarbetet två gånger per år, i bolagen genomförs det endast en uppföljning per år. För Osbybostäder AB framgår i protokoll att styrelsen beslutar om internkontrollplanen och att godkänna åiterrapporteringen av internkontrollerna. Styrelsen i Fjärrvärme i Osby AB fattar inget beslut om internkontrollplanen och får ingen åiterrapportering av genomförd internkontroll. Styrelsen i Industrihus i Osby AB får åiterrapportering av genomförd internkontroll under 2021, dock inte under 2020. Det fattas inte beslut om internkontrollplanen.

Med utgångspunkt i granskningen rekommenderar vi att bolagsstyrelserna:

- ▶ Årligen genomför en riskanalys av verksamheten som utmynnar i en bruttolista med risker som ligger till grund för innehållet i internkontrollplanen.
- ▶ Följer upp arbetet med intern kontroll två gånger årligen i enlighet med kommunens riktlinjer för intern kontroll.
- ▶ Säkerställer en ändamålsenlig dokumentation av kontrollerna där det bland annat framgår hur stickproven valts ut, vilka ärenden som har granskats och tiden för genomförandet.
- ▶ Beslutar om internkontrollplanerna årligen och tar del av uppföljning av kontrollerna.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Intern kontroll är ledningens verktyg för att säkerställa god ordning och reda i organisationen och minska risker för avvikelser. Lekmannarevisorerna har utifrån sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt att det finns anledning att genomföra en granskning av Osbybostäder AB, Fjärrvärme i Osby AB och Industrihus i Osby AB arbete med intern kontroll

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte har varit att bedöma om bolagsstyrelserna i Osbybostäder AB, Fjärrvärme i Osby AB och Industrihus i Osby AB säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

I granskningen ska följande revisionsfrågor besvaras:

- ▶ Genomförs riskanalyser kopplade till intern kontroll?
- ▶ Sker det en ändamålsenlig dokumentering av genomförda kontrollmoment?
- ▶ Sker det en ändamålsenlig uppföljning och återrapportering av den interna kontrollen?

1.3. Ansvariga nämnder/styrelser

Bolagsstyrelserna i Osbybostäder AB, Fjärrvärme i Osby AB och Industrihus i Osby AB.

1.4. Metod

Granskningen har grundats på intervjuer, dokumentstudier och ett stickprov om tre kontrollmoment för respektive bolag. Intervjuer genomfördes med verkställande direktörer och ordförande i respektive bolag. Dokumentgranskningen omfattar riskanalyser, internkontrollplaner, dokumentation gällande genomförda kontroller samt uppföljningar till styrelserna.

1.5. Revisionskriterier

1.5.1. Kommunallagen (2017:725)

Kommunstyrelsen ska enligt 6 kap. 1 § kommunallagen leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Av 6 kap. 11 § KL framgår att styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Av 6 kap. 6 § framgår att nämnderna var och en inom sitt område ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som beslutats av kommunfullmäktige samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnderna ska även tillse att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

1.5.2. Riktlinjer för intern kontroll

Kommunfullmäktige beslutade om *Riktlinjer för intern kontroll* den 3 maj 2021. Riktlinjen gäller för all kommunal verksamhet och bolag där kommunen äger mer än 50 procent. Syftet är att säkerställa en tillfredställande intern kontroll samt bidra till följande:

- ▶ Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- ▶ Tillförlitlig finansiell rapportering om verksamheten
- ▶ Att verksamheten lever upp till de mål som fastställts
- ▶ Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter och regelverk
- ▶ Förslag till förändringar som leder till förbättringar av verksamheten

I riktlinjen tydliggörs att kommunstyrelsen har övergripande ansvar och att bolagsstyrelsen ansvarar för den interna kontrollen inom bolagets ansvarsområde. Varje bolagsstyrelse ska säkra att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Riktlinjen redogör för fyra delmoment i arbetet med intern kontroll:

1. **Risk- och väsentlighetsanalys:** En risk- och väsentlighetsanalys ska tas fram inom varje bolagsstyrelse, en så kallad bruttolista över identifierade risker. Listan ligger sedan till grund för valet av risker som inkluderas i internkontrollplanen.
2. **Intern kontrollplan:** Den interna kontrollplanen ska inkludera kontrollpunkter, ca 5–8, för de mest övergripande riskerna som identifieras genom analys av bolagsstyrelsen. Internkontrollplanen beslutas av respektive bolagsstyrelse.
3. **Uppföljning och åtgärder:** Kontrollmomenten ska, om möjligt, följas upp löpande och vid avvikelser ska åtgärder vidtas och redovisas till styrelsen.
4. **Rapportering:** Rapportering av den interna kontrollen görs till respektive bolagsstyrelse i augusti och december. Decemberrapporten lämnas även till kommunstyrelsen som underlag för en samlad bedömning av den interna kontrollen. Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till bolagsstyrelsen.

1.5.3. Bolagsordningar, ägardirektiv och arbetsordningar

Vi har tagit del av Osbybostäder AB, Fjärrvärme i Osby AB och Industrihus i Osby AB ägardirektiv samt bolagsordningar. Av bolagens ägardirektiv framgår inga skrivelser om intern kontroll däremot fastställs att bolagen ska följa av kommunen utfärdade handlingsprogram, riktlinjer och anvisningar i tillämpliga delar. I bolagsordningarna och arbetsordningarna finns inga direktiv gällande arbetet med intern kontroll.

1.5.4. COSO-modellen

Den internationellt mest vedertagna metoden för att utveckla den interna styrningen och kontrollen är den s.k. COSO-modellen¹. Denna beskrivs i bilaga 2.

¹ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission

2. Osbybostäder AB

2.1. Arbetet med riskanalyser och framtagandet av internkontrollplanen

I bolagets styrelseinstruktion, fastställd av styrelsen den 28 maj 2021, anges att bolagets kontrollarbete ska fokuseras mot det väsentliga. Det ska ske en löpande kontroll av verksamheten på varje styrelsemöte, exempelvis redovisning av ekonomi, uthyrningsläget, VD-rapport och eventuell information från revisorer. Styrelsen ska även tillse att riskanalyser görs av sådant som är väsentligt för bolaget. Styrelsen ska årligen kontrollera att:

- ▶ ekonomiska redovisningssystemet är tillfredsställande.
- ▶ attestrutiner är riktiga och följs.
- ▶ erforderliga försäkringar eller andra säkerheter finns.
- ▶ VD:s anställningsvillkor och avtal.

I bilden nedan återfinns Osbybostäder AB:s *Internkontrollplan för 2021*:

Rutin	Kontrollmoment	Ansvar*	Frekvens	Metod	Rapport till
Avrop mot ramavtal	Inga inköp utanför ramavtal när sådant finns.	Styrelsens internkontrollgrupp	1 ggr/år	5 st stöckprov av alla inköp för att se att vi följer ramavtal	Styrelse
Faktura/Attest/delegation	Att betalda inköp är utförda utan avvikelser alternativt att produkter är mottagna utan anmärkning. Att fakturerade varortjänster är kontrollerade av attestansvarig mot avtal/order. Att beslutad delegationsordning följs. Att kostnaden hör till verksamheten.	Styrelsens internkontrollgrupp	1 ggr/år	10 st slumpmässiga urval fakturor	Styrelse
Beslutslogg	Uppföljning av styrelsebeslut	Styrelsens internkontrollgrupp	1 ggr/år	Kontroll av beslutslogg	Styrelse
Resor & representation	Kontrollera att företagets rese- och representationspolicy följs.	Styrelsens internkontrollgrupp	1 ggr/år	Kontroll av reseräkningar och reserelaterade fakturor 10 st	Styrelse
Arbetsmiljöarbetet	Kontrollera att arbetsmiljödiplomering är genomförd.	Styrelsens internkontrollgrupp	1 ggr/år	Kontroll av revisionsrapport och diplom	Styrelse
Felmäningar	Kontrollera fellogg i Vitec (teknisk förvaltning) för att se att bolagets prioritetslista för felavhjälpande åtgärder följs	Styrelsens internkontrollgrupp	1 ggr/år	Kontroll av fellogg mot prioritetslista	Styrelse
Miljöarbetet	Kontrollera att miljödiplomering är genomförd	Styrelsens internkontrollgrupp	1 ggr/år	Kontroll av revisionsrapport och diplom	Styrelse
Uthyrning	Kontroll av att Osbybostäder AB:s uthyrningspolicy följs	Styrelsens internkontrollgrupp	1 ggr/år	Kontroll av 5 gjorda uthyrningar	Styrelse

Vid intervju framkom att internkontrollplanen har utformats tillsammans med upphandlad extern konsult (PwC) som bistod styrelsens internkontrollgrupp vid identifiering av relevanta kontroller och riskområden. Arbetet som genomfördes 2018 har sedan dess legat till grund för bolagets internkontrollarbete. Det har gjorts justeringar av kontrollmomenten under åren, exempelvis ingår kontroller rörande GDPR och cybersäkerhet i årets (2022) internkontrollplan. Dessa kontroller har tillkommit efter att bolaget genom ett utvecklingsarbete och en nulägesanalys har identifierat brister inom GDPR samt cybersäkerhetsområdet. Beslut om tillägg av kontroller och internkontrollplan 2022 fattades av styrelsen den 10 december 2021. Tillägget av kontroller föranleddes av en översyn av internkontrollplanen som genomfördes av en arbetsgrupp inom styrelsen.

Det genomfördes en risk- och väsentlighetsanalys vid framtagandet av internkontrollplanen 2018 som sammanställdes i en bruttolista av risker inom bolaget. Vi har inte kunnat ta del av den och kan därav inte granska utformningen eller omfattningen av analysen. Det har därefter inte genomförts någon risk- och väsentlighetsanalys inom internkontrollarbetet. Som tidigare nämnt har dock viss översyn gjorts av internkontrollplanen som har resulterat i justeringar. Den 10 december 2021 beslutades även om tillsättningen av en arbetsgrupp för att se över den interna kontrollplanen och vid behov uppdatera kontrollpunkterna.

Det förekommer ett kontinuerligt riskarbete inom den dagliga verksamheten, exempelvis risker kopplade till kundkontakt, öppettider och avtalsefterlevnad. Dessa risker omhändertas inte inom ramen för den interna kontrollen utan hanteras löpande av tjänstepersoner. Vid större avvikelser uppges vid intervjuer att bolagsstyrelsen informeras, det uppges även föras diskussioner inom styrelsen gällande eventuella risker.

2.2. Dokumentation av genomförda kontrollmoment

I internkontrollplanen för 2021 framgår att samtliga kontrollmoment ska redovisas senast i december 2021, en gång om året. Enligt reglementet för intern kontroll ska internkontrollen följas upp två gånger per år.

Bolagsstyrelsen upphandlar konsulter (PwC) för genomförandet av kontrollerna i internkontrollplanen. Vid intervju anges det bero på att bolaget ytterligare vill stärka oberoendet i internkontrollarbetet då verksamheten annars kontrollerar sig själv. Konsulterna sammanställer utfallet av kontrollerna i en rapport som presenteras för styrelsen. Rapporten utmynnar även i ett antal rekommendationer som diskuteras av styrelsen. Det anges att konsultstödet även kommer att tillämpas för årets (2022) kontroller.

Av PwC:s granskningsrapport 2021 framgår att de har genomfört samtliga kontroller. För respektive kontroll tydliggörs vilken metod som har tillämpats, en beskrivning av genomförandet och slutsatser av kontrollen. I internkontrollplanen har bolaget beslutat om åtta kontrollmoment, för fem av dessa kontroller lämnar konsulten rekommendationer. Vid intervju anges det föras en diskussion kring kontrollerna vid styrelsesammanträdet då granskningsrapporten presenteras, dock förmedlas inte mer underlag än själva rapporten.

2.2.1. Dokumentationsgranskning av kontrollmoment

Vi har tagit del av dokumentationen från genomförandet av internkontrollen under 2021. Nedan presenteras stickprovet för tre kontrollmoment med syftet att bedöma huruvida dokumentationen av genomförda kontrollmoment är tillräcklig. Valet av kontroller som har granskats är slumpmässigt.

Kontrollmoment	Tid för genomförande	Vem som genomförde	Metod/urval	Vilket urval som granskats	Utfallet av kontrollen
Inga inköp utanför ramavtal när sådant finns	November 2021	PwC	Intervjuer och stickprov, men urvalet för stickproven framgår ej	Framgår ej	Godkänd
Kontrollera att företagets rese- och representationspolicy följs	November 2021	PwC	Framgår ej	Framgår ej	Godkänd
Kontrollera att Osbybostädens uthyrningspolicy följs	November 2021	PwC	Framgår ej	Framgår ej	Godkänd

Av dokumentationen framgår vilken tidsperiod kontrollerna genomfördes och att det är PwC som har genomfört kontrollerna. Kontrollerna ska genomföras genom stickprov, i dokumentationen framgår dock inte hur PwC har valt ut stickproven för varje kontroll. Det framgår inte heller vilket inköp/kvitto/uthyrning som har granskats. Utfallet för kontrollen redovisas.

2.3. Uppföljning och återrapportering av internkontroll

Vi har tagit del av styrelsens sammanträdesprotokoll, den 10 december 2021, då styrelsen beslutar att godkänna granskningsrapporten för intern kontroll 2021 samt att godkänna internkontrollplanen för 2022. Vid sammanträdet beslutas även att vd får i uppdrag att återkomma med förslag på åtgärder rörande utestående punkter i granskningsrapporten.

Den 22 april 2022 återrapporterar vd för utestående punkter i granskningsrapporten. De utomstående punkterna är de brister som PwC noterade i granskningsrapporten som bolaget rekommenderades att åtgärda. Vd återrapporterar om vidtagna åtgärder med anledning av rekommendationerna och redogör för den problematik som är löst och den som kvarstår.

Det framgår att bolaget skickar protokoll från sammanträden då uppföljningen av internkontrollen har redovisats, internkontrollplanen för året samt den dokumenterade uppföljningen av internkontrollen till kommunstyrelsen. Det uppges vid intervjun att kommunstyrelsen inte har återkopplat till bolaget med respons på internkontrollarbetet.

2.4. Vår bedömning Osbybostäder AB

Fråga	Svar
Genomförs riskanalyser kopplade till intern kontroll?	Delvis. Det genomförs delvis riskanalyser kopplat till den interna kontrollen. Vi ser det som positivt att internkontrollplanen ursprungligen har utgått från en riskanalys. Dock har vi inte tagit del av analysen och kan därav inte bedöma dess ändamålsenlighet. Den årliga internkontrollplanen bör dock utgå från en årligt framtagna riskanalys som omfattar flera delar av verksamheten än enbart de som kommer att ingå i internkontrollplanen. Vi noterar att det sker vissa löpande justeringar av kontrollmomenten utifrån nya identifierade risker vilket är positivt. Vi anser dock att arbetsgruppen som ska genomföra översynen av bolagets kontrollpunkter även bör föreslå en struktur för hur riskanalysen ska ske.
Skер det en ändamålsenlig dokumentering av genomförda kontrollmoment?	Nej. Det sker inte en ändamålsenlig dokumentering av genomförda kontrollmoment. I dokumentationen redovisas inte hur stickproven har valts ut, vilka ärenden som har granskats eller tiden för genomförandet. En mer utförlig beskrivning av genomförandet och resultatet skulle gynna transparensen och möjliggöra en djupare analys av internkontrollarbetet och av de identifierade avvikelserna samt möjlighet att påverka och justera internkontrollarbetet.
Skер det en ändamålsenlig uppföljning och återrapportering av den interna kontrollen?	Delvis. Det sker en delvis ändamålsenlig uppföljning och återrapportering av den interna kontrollen. I enlighet med reglementet för intern kontroll ska det ske en rapportering av internkontrollarbetet två gånger per år, i bolaget genomförs det endast en rapportering per år. Vi bedömer det som positivt att styrelsen får information om åtgärder som vidtagits för att hantera brister som påpekades i

Building a better
working world

granskningen. Insynen i verksamheten ökar och säkrar att identifierade brister omhändertas.

Bolaget överlämnar dokumentation över internkontrollarbetet till kommunstyrelsen i enlighet med reglementet.

3. Fjärrvärme i Osby AB

3.1. Arbetet med riskanalyser och framtagandet av internkontrollplanen

Vi har tagit del av bolagets *Ledningssystem*, fastställd av vd den 1:e oktober 2020, som i bilaga 2 redogör för övergripande riskanalys. I den redovisas riskerna för verksamheten, bedömning av identifierade risker, hittills vidtagna åtgärder för att eliminera identifierade risker samt prioritering av kvarstående risker då tillräckliga åtgärder inte har vidtagits.

Vi har även tagit del av Fjärrvärme i Osby AB:s riskanalyser för verksamheten 2020. Riskanalysen har genomförts inom olika områden: administration, arbetsmiljö, distribution av fjärrvärme, omgivande miljö och produktion av fjärrvärme. Inom respektive område identifieras mellan 4–10 risker. Vi noterar endast en risk som bedöms vara på risknivån "åtgärdas snarast", de andra riskerna är antingen "ingen åtgärd för tillfället" eller "åtgärdas vid tillfälle". Riskanalyserna genomförs inte regelbundet och det finns inga uppdaterade riskanalyser för 2021 eller för 2022, dock anges vid intervju att riskerna till stor del fortfarande är aktuella. Enligt intervjuade har riskanalyserna under 2020 lyfts till styrelsen för diskussion.

Det finns ett informellt riskarbete inom bolaget som hanteras i den dagliga driften. Vid identifierade risker omhändertas dessa direkt och dokumenteras inte i en riskanalys eller på annat sätt att bristerna är åtgärdade. Det sker enligt uppgift en kontinuerlig återrapportering av verksamheten till länsstyrelsen som även fungerar som en viss kontrollfunktion.

Vid intervju framgår att riskanalyserna inte ligger till grund för internkontrollplanen. Det finns ingen bruttolista med risker som internkontrollplanen utgår från. Bolaget har tillämpat samma internkontrollplan under flera år. Verksamheten anges vara relativt statisk vilket inte föranleder stora förändringar i riskarbetet, dock kan omvärlden förändras vilket påverkar bolaget. Det anges att styrelsen inte tar en aktiv roll i internkontrollarbetet. Vi har inte tagit del av bolagets internkontrollplan för 2022, eftersom den ännu inte är beslutad av styrelsen, men har fått uppgift om att planen kommer att se likadan ut som tidigare år. Nedan redovisas en bild över bolagets internkontrollplan för 2021:

Rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Frekvens	Metod	Rapport till	Väsentlighet	Riskbedömning	Redovisas senast
Attestrutiner	Attestlista inkl namnteckningsprov	Mats Ernstsson	En gång/år	Kontroll	Vd	Allvarlig	Möjlig	1/3 2021
Attester	Kontroll att besluts- och granskningsatt skett av två olika personer	Mats Ernstsson	En gång/år	Urval Stickprov 10 fakt	Vd	Kännbar	Möjlig	1/3 2021
Upphandling	Att regelverket för upphandling följs	Mats Ernstsson	En gång/år	Stickprov 1 upphandling / person	Vd	Allvarlig	Möjlig	1/3 2021
Lönerapportering	Rimlighetsbedömning Att rätt person attererat	Mats Ernstsson	En gång/år	Stickprov	Vd	Kännbar	Möjlig	1/3 2021
Inköp	Att gälland inköpsrutiner följs och att inköpen följer villkoren i ramavtalen	Mats Ernstsson	En gång/år	Stickprov 5 inköp	Vd	Kännbar	Möjlig	1/3 2021
Styrelsebeslut	Uppföljning av styrelsebeslut	Mats Ernstsson	En gång/år	Stickprov	Vd	Kännbar	Möjlig	1/3 2021
IT-säkerhet	IT-säkerhet vid arbetsplatsen	Mats Ernstsson	En gång/år	Stickprov 2 arb.pl/mån	Vd	Allvarlig	Möjlig	1/3 2021

3.2. Dokumentation av genomförda kontrollmoment

I Internkontrollplanen för 2021 framgår att samtliga kontrollmoment ska redovisas senast den 1 mars 2021². Vid intervju framgår att kontrollerna redovisas en gång om året. Enligt reglementet för intern kontroll ska internkontrollen följas upp två gånger per år.

Det finns en mall för rapportering av internkontrollerna, i mallen ska ordförande, som ansvarar för genomförandet, ange datum för kontrollen, resultat av granskningen, eventuella vidtagna åtgärder samt signera kontrollen tillsammans med vd. Mallen ska fyllas i för samtliga kontroller. Kontrollerna sker fysiskt på plats och dokumenteras fysiskt.

Ordförande uppger vid intervjun att kontrollen för IT-säkerhet inte är fullt ut ändamålsenlig utan svår att genomföra. Det uppges också finnas utvecklingsmöjligheter för utformningen av internkontrollerna.

3.2.1. Dokumentationsgranskning av kontrollmoment

Vi har tagit del av dokumentationen från genomförandet av internkontrollen under 2021. Nedan presenteras stickprovet för tre kontrollmoment med syftet att bedöma huruvida dokumentationen av genomförda kontrollmoment är tillräcklig. Valet av kontroller som har granskats är slumpmässigt.

Kontrollmoment	Tid för genomförande	Vem som genomförde	Metod/urval	Vilket urval som granskats	Utfallet av kontrollen
Att regelverket för upphandling följs	Framgår ej	Ordförande	Framgår ej	Framgår ej	Godkänd
Att gällande inköpsrutiner följs och följer villkoren i ramavtalen	Framgår ej	Ordförande	Framgår ej	Framgår ej	Godkänd

² Det är fel årtal i internkontrollplanen. Återrapporteringen skulle ske senast den 1:e mars 2022.

Uppföljning av styrelsebeslut	Framgår ej	Ordförande	Framgår ej	Framgår ej	Godkänd
-------------------------------	------------	------------	------------	------------	---------

Av dokumentationen framgår inte när kontrollerna genomfördes, det framgår dock att det är bolagets styrelseordförande som har genomfört kontrollerna. Kontrollerna ska genomföras genom stickprov, i dokumentationen framgår dock inte metoden för urvalet stickprov. Det framgår inte heller vilket inköp/upphandling/styrelsebeslut som har granskats. Utfallet för kontrollen redovisas i den upprättade dokumentationen.

Av dokumentationen framgår att samtliga sju kontrollmoment är godkända och att det inte finns några åtgärder att vidta med anledning av kontrollerna.

3.3. Uppföljning och återrapportering av internkontroll

Vi har tagit del av protokoll från styrelsens sammanträde den 11:e februari 2020. I protokollet framgår att vd presenterade upplägget för 2020 års riskbedömning vilket styrelsen godkände. Den riskbedömningen som presenteras lägger dock inte grunden för internkontrollarbetet.

Det framgår inte av styrelseprotokollen att styrelsen fattar beslut om sin internkontrollplan. Vidare framgår det inte heller att de tar del av internkontrollplanen som information. Av protokollen för 2020, 2021 och 2022 framgår det inte heller att de har fått någon återrapportering kring utfallet av de tidigare genomförda kontrollerna.

Det framgår att bolaget skickar den dokumenterade uppföljningen av internkontrollen till kommunstyrelsen. Det anges vid intervju att kommunstyrelsen inte återkopplar till bolaget med uppföljande frågor eller annan respons på internkontrollarbetet.

3.4. Vår bedömning Fjärrvärme i Osby AB

Fråga	Svar
Genomförs riskanalyser kopplade till intern kontroll?	Nej. Det genomförs inga riskanalyser kopplade till den interna kontrollen. I enlighet med kommunens riktlinje för intern kontroll ska en bruttolista över identifierade risker sammanställas och ligga till grund för den fastställda internkontrollplanen. Vi har inte tagit del av en sådan bruttolista. Det förekommer ett visst arbete med riskanalyser, men dessa analyser är inte kopplade till internkontrollplanen och genomförs inte regelbundet. Internkontrollplanen har sett likadan ut över flera år vilket motiveras av att verksamheten ser likadan ut, vi bedömer dock att kontrollerna i planen bör analyseras och reflekteras kring årligen för att säkra en ändamålsenlig intern kontroll. Styrelsen bör även årligen besluta om internkontrollplanen samt ta en mer aktiv roll i internkontrollarbetet.
Sker det en ändamålsenlig dokumentering av genomförda kontrollmoment?	Nej. Det sker inte en ändamålsenlig dokumentering av genomförda kontrollmoment. I dokumentationen redovisas inte hur stickproven har valts ut, när kontrollen har genomförts eller vilka ärenden som har granskats. En mer utförlig beskrivning av genomförandet och resultatet skulle gynna transparensen och möjliggöra en analys av internkontrollarbetet samt möjlighet att påverka och justera internkontrollarbetet.
Sker det en ändamålsenlig uppföljning och återrapportering av	Nej. Det sker inte en ändamålsenlig uppföljning och återrapportering av den interna kontrollen. I enlighet med riktlinjen för intern kontroll ska rapportering och uppföljning av internkontrollarbetet ske två gånger per år, i bolaget genomförs uppföljningen en gång per år och den uppföljningen

den interna
kontrollen?

återrapporteras inte till styrelsen. Bolaget överlämnar dokumentation över internkontrollarbetet till kommunstyrelsen i enlighet med riktlinjen.

4. Industrihus i Osby AB

4.1. Arbetet med riskanalyser och framtagandet av internkontrollplanen

Vi har tagit del av Industrihus i Osby AB:s riskanalys från den 23 oktober 2020. I riskanalysen identifieras två risker, intäktsbortfall och kostnadsökning. Båda riskerna värderas utifrån sannolikhet och konsekvens och risknivån blir "ingen åtgärd för tillfället". Vid intervju framgår att riskanalysen inte ligger till grund för internkontrollplanen. Riskanalyser genomförs inte regelbundet, det finns inga nya/uppdaterade riskanalyser för 2021 eller för 2022. Det finns ett löpande riskarbete inom bolaget som hanteras i den dagliga driften, exempelvis uppges att risker gällande fastighetskötsel kan uppmärksammas och hanteras löpande. Vid identifierade risker i det operativa arbetet omhändertas dessa direkt och dokumenteras inte i en riskanalys eller på annat sätt att bristerna är åtgärdade.

Bolaget har tillämpat samma internkontrollplan under flera år. Kontrollmomenten kvarstår enligt uppgift då förutsättningarna för verksamheten inte förändrats över tid och riskerna är desamma. Vi har inte tagit del av bolagets internkontrollplan för 2022 men fått uppgift om att planen omfattar samma kontroller som för 2021. Nedan redovisas en bild över bolagets internkontrollplan för 2021:

Rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Frekvens	Metod	Rapport till	Väsentlighet	Riskbedömning	Redovisas senast
Attestrutiner	Attestlista inkl namnteckningsprov	Nils-Åke Cesar	En gång/år	Kontroll	Vd	Allvarlig	Möjlig	1/3 2021
Attester	Kontroll att besluts- och granskningsatt skett av två olika personer	Nils-Åke Cesar	En gång/år	Urval Stickprov 10 fakt	Vd	Kännbar	Möjlig	1/3 2021
Upphandling	Att regelverket för upphandling följs	Nils-Åke Cesar	En gång/år	Stickprov 1 upphandling / person	Vd	Allvarlig	Möjlig	1/3 2021
Ersättningsrapportering	Rimlighetsbedömning Att rätt person attesterat	Nils-Åke Cesar	En gång/år	Stickprov	Vd	Kännbar	Möjlig	1/3 2021
Inköp	Att gälland inköpsrutiner följs och att inköpen följer villkoren i ramavtalen	Nils-Åke Cesar	En gång/år	Stickprov 5 inköp	Vd	Kännbar	Möjlig	1/3 2021
Styrelsebeslut	Uppföljning av styrelsebeslut	Nils-Åke Cesar	En gång/år	Stickprov	Vd	Kännbar	Möjlig	1/3 2021

De rutiner/system samt kontrollmoment som inkluderas i internkontrollplanen anges vara de största riskerna för bolagets verksamhet. Det finns ingen bruttolista med risker för bolaget utan samtliga risker som har identifierats finns med i planen.

Styrelsen fattar inte årligen beslut om internkontrollplanen utan samma internkontrollplan löper på automatiskt. Det anges att styrelsen och ordförande känner sig trygga med det internkontrollarbete som sker och får regelbunden information om den dagliga verksamheten.

4.2. Dokumentation av genomförda kontrollmoment

I Internkontrollplanen för 2021 framgår att samtliga kontrollmoment ska redovisas senast den 1 mars 2021³. Vid intervju framgår att kontrollerna redovisas en gång om året vid oktobersammanträdet, inte i mars. Enligt riktlinjen för intern kontroll ska internkontrollen följas upp två gånger per år. Intervjupersoner hänvisar till bolagets begränsade storlek vilket uppges göra att uppföljning av internkontrollen två gånger per år blir överflödigt.

Vi noterar att det finns en mall för rapportering av internkontrollerna. I mallen ska ordförande, som ansvarar för genomförandet, ange datum för kontrollerna, resultat av granskningen, eventuella vidtagna åtgärder samt signera kontrollen tillsammans med vd. Mallen ska fyllas i för samtliga kontroller. Vid intervju framgår att kontrollerna sker fysiskt på plats och dokumenteras fysiskt. Dokumentationen sorteras in i pärmar på bolagets kontor. Ordförande och vd upplever att internkontrollen oftast genomförs utan anmärkningar.

4.2.1. Dokumentationsgranskning av kontrollmoment

Vi har tagit del av dokumentationen från genomförandet av internkontrollen 2021. Nedan presenteras stickprovet för tre kontrollmoment med syftet att bedöma huruvida dokumentationen av genomförda kontrollmoment är tillräcklig. Valet av kontroller som har granskats är slumpmässigt.

Kontrollmoment	Tid för genomförande	Vem som genomförde	Metod/urval	Vilket urval som granskats	Utfallet av kontrollen
Kontroll att besluts- och mottagningsattest skett av två olika personer	2021-09-29	Ordförande	Framgår ej	Framgår ej	Godkänd
Rimlighetsbedömning att rätt person attesterat	2021-09-29	Ordförande	Framgår ej	Framgår ej	Godkänd
Att gällande inköpsrutiner följs och följer villkoren i ramavtalen	2021-09-29	Ordförande	Framgår ej	Framgår ej	Godkänd

Av dokumentationen framgår när kontrollerna genomfördes och att det är styrelseordförande som har genomfört kontrollerna. Kontrollerna ska genomföras genom stickprov, i dokumentationen framgår dock inte metoden för urvalet stickprov. Det framgår inte heller vilket inköp/attest/kontroll som har granskats. Utfallet för kontrollen framgår av dokumentationen.

Av dokumentationen framgår det att fem av sex kontroller är godkända, kontrollen för "uppföljning av att styrelsebeslut blir verkställda" är signerad men det finns ingen text i "resultat av granskningen". I de andra kontrollerna står det OK om kontrollerna är godkända. Det framgår inte att åtgärder behöver vidtas med anledning av genomförda kontroller.

³ Det är fel årtal i internkontrollplanen. Återrapporteringen skulle ske senast den 1:e mars 2022.

4.3. Uppföljning och återrapportering av internkontroll

Vi har tagit del av protokoll från bolagets styrelsesammanträde, den 10 februari 2020, då ordförande rapporterade att den interna kontrollen för 2019 har genomförts i enlighet med styrelsens antagna internkontrollplan. Enligt protokollet fördes diskussion om vilka risker som bedöms föreligga bolaget. Vd fick i uppdrag att till nästa styrelsemöte sammanställa dessa och utarbeta ett förslag på internkontrollplan 2020.

Av styrelsens protokoll framgår det inte att de har tagit del av uppföljning av internkontrollarbetet för 2020. Det framgår inte heller att de tagit del av protokoll där styrelsen fastställer internkontrollplanen för 2020 eller 2021.

Av protokoll fört vid styrelsesammanträdet den 26 oktober 2021, framgår att ordförande muntligen rapporterade att granskningen av bolagets interna kontroll för 2021 var genomförd och att inga anmärkningar noterades.

Det framgår att bolaget skickar protokoll från sammanträden, där uppföljningen av internkontrollen tagits upp, samt den dokumenterade uppföljningen av internkontrollen till kommunstyrelsen. Det anges att kommunstyrelsen inte återkopplat till bolaget med uppföljande frågor eller annan respons på internkontrollarbetet.

4.4. Vår bedömning Industrihus i Osby AB

Fråga	Svar
Genomförs riskanalyser kopplade till intern kontroll?	Nej. Det genomförs inga riskanalyser kopplade till den interna kontrollen. I enlighet med kommunens riktlinje för intern kontroll ska en bruttolista över identifierade risker sammanställas och ligga till grund för den fastställda internkontrollplanen. Vi har inte tagit del av en sådan bruttolista. Det förekommer ett visst arbete med riskanalyser, men dessa analyser ligger inte till grund för internkontrollplanen och de genomförs inte regelbundet. Internkontrollplanen har sett likadan ut över flera år vilket motiveras av att verksamheten ser likadan ut, vi bedömer dock att kontrollerna i planen bör analyseras och reflekteras kring årligen för att säkra en ändamålsenlig intern kontroll. Styrelsen bör även årligen besluta om internkontrollplanen och vara mer involverade i internkontrollarbetet.
Skер det en ändamålsenlig dokumentering av genomförda kontrollmoment?	Nej. Det sker inte en ändamålsenlig dokumentering av genomförda kontrollmoment. I dokumentationen redovisas inte hur stickproven har valts ut, det framgår inte vilka ärenden som har granskats och tiden för genomförandet dokumenteras inte. En mer utförlig beskrivning av genomförandet och resultatet skulle gynna transparensen och möjliggöra analys av internkontrollarbetet samt möjlighet att påverka och justera internkontrollarbetet.
Skер det en ändamålsenlig uppföljning och återrapportering av den interna kontrollen?	Nej. Det sker inte en ändamålsenlig uppföljning och återrapportering av den interna kontrollen. I enlighet med riktlinjen för intern kontroll ska det ske en rapportering av internkontrollarbetet två gånger per år, i bolaget genomförs det endast en uppföljning per år. Vi noterar dock att den återrapporteringen inte gjordes för internkontrollarbetet 2020. Vid sammanträdet i oktober 2021 informerar ordförande bolagsstyrelsen om uppföljningen av internkontrollarbetet genom en muntlig redogörelse. Vi bedömer det som en brist att bolagsstyrelsen endast får muntlig information och inte får ta del av underlaget för intern kontroll, förutom vid förfrågan. Bolaget överlämnar dokumentation över internkontrollarbetet till kommunstyrelsen i enlighet med riktlinjen.

5. Sammanfattande bedömning

Syftet med granskningen är att bedöma om bolagsstyrelserna i Osbybostäder AB, Fjärrvärme i Osby AB och Industrihus i Osby AB säkerställer en tillräcklig intern kontroll. Vår sammanfattande bedömning är att bolagen inte säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Internkontrollarbetet ser till stor del likadant ut i Fjärrvärme i Osby AB och Industrihus i Osby AB. Bolagen tar inte fram riskanalyser inom internkontrollarbetet utan samma risker ingår i internkontrollplanerna år efter år. En bruttolista med risker för verksamheten arbetas inte fram. Styrelsen bör ta större ansvar för arbetet med den interna kontrollen och säkerställa att internkontrollarbetet bedrivs i enlighet med kommunens riktlinjer.

Osbybostäder AB arbetar inte löpande med riskanalyser men deras nuvarande internkontrollplan utgår från en tidigare framtagen riskanalys. Det sker även viss årlig justering av internkontrollplanen för att säkerställa att kontrollerna är passande för verksamhetens utmaningar. Vi bedömer att det krävs ett mer systematiskt riskarbete för att internkontrollarbetet ska genomföras i enlighet med kommunens riktlinjer. Det tas exempelvis inte fram en bruttolista med risker för verksamheten.

Osbybostäder AB, Fjärrvärme i Osby AB och Industrihus i Osby AB har inte en ändamålsenlig dokumentation av genomförda kontrollmoment i internkontrollplanen. I dokumentationen redovisas inte hur stickproven har valts ut, det framgår inte vilka ärenden som har granskats och tiden för genomförandet dokumenteras inte. En mer utförlig beskrivning av genomförandet och resultatet skulle gynna transparensen och möjliggöra analys av internkontrollarbetet.

Samtliga bolag återrapporterar internkontrollarbetet till styrelsen en gång per år, inte två gånger per år som riktlinjen för intern kontroll fastställer. För Osbybostäder AB framgår i protokoll att styrelsen beslutar om att fastställa internkontrollplanen och godkänna återrapporteringen av internkontrollerna. Vid behov beslutar styrelsen att verksamheten ska återrapportera hanteringen av brister/rekommendationer som lämnats i granskningsrapporten av internkontrollerna. Styrelsen i Fjärrvärme i Osby AB fattar inget beslut om internkontrollplanen och får ingen återrapportering av genomförd internkontroll. Styrelsen i Industrihus i Osby AB får återrapportering av genomförd internkontroll under 2021, dock inte under 2020, och de fattar inte beslut om internkontrollplanen.

Samtliga bolag överlämnar dokumentation över internkontrollarbetet till kommunstyrelsen i enlighet med riktlinjen för intern kontroll. Enligt riktlinjen för intern kontroll ska kommunstyrelsen göra en samlad bedömning av den interna kontrollen. Vi har noterat sådana brister i internkontrollarbetet som kommunstyrelsen borde ha uppmärksammat och därigenom återkopplat till bolagen med syftet att utveckla bolagens internkontrollarbete.

Med utgångspunkt i granskningen rekommenderar vi att bolagsstyrelserna:

- ▶ Årligen genomför en riskanalys av verksamheten som utmynnar i en bruttolista med risker som ligger till grund för innehållet i internkontrollplanen.
- ▶ Följer upp arbetet med intern kontroll två gånger årligen i enlighet med kommunens riktlinjer för intern kontroll.
- ▶ Säkerställer en ändamålsenlig dokumentation av kontrollerna där det bland annat framgår hur stickproven valts ut, vilka ärenden som har granskats och tiden för genomförandet.
- ▶ Beslutar om internkontrollplanerna årligen och tar del av uppföljning av kontrollerna.

Building a better
working world

Osby 21 juni 2022

Negin Nazari
EY

Sara Jansson
EY

Bilaga 1. Källförteckning

Intervjuade funktioner:

- ▶ Ordförande, Osbybostäder AB
- ▶ Verkställande direktör, Osbybostäder AB
- ▶ Ordförande, Fjärrvärme i Osby AB
- ▶ Verkställande direktör, Fjärrvärme i Osby AB
- ▶ Ordförande, Industrihus i Osby AB
- ▶ Verkställande direktör, Industrihus i Osby AB

Dokumentation:

- ▶ Riktlinje för intern kontroll, 2021-05-03
- ▶ Ägardirektiv för Osbybostäder AB, reviderat av kommunfullmäktige 2018-03-20
- ▶ Bolagsordning för Osbybostäder AB, antaget av kommunfullmäktige 2017-03-20
- ▶ Arbetsordning för Osbybostäder AB, antaget av styrelsen 2021-05-28
- ▶ Ägardirektiv för Fjärrvärme i Osby AB, antaget av kommunfullmäktige 2013-03-18
- ▶ Bolagsordning för Fjärrvärme i Osby AB, antaget av kommunfullmäktige 2017-03-20
- ▶ Arbetsordning för Fjärrvärme i Osby AB, antaget av styrelsen 2020-05-15
- ▶ Internkontroll 2021, Fjärrvärme i Osby AB
- ▶ Ägardirektiv för Industrihus i Osby AB, antaget av kommunfullmäktige 2021-03-18
- ▶ Bolagsordning för Industrihus i Osby AB, antaget av kommunfullmäktige 2017-03-20
- ▶ Arbetsordning för Industrihus i Osby AB, antaget av styrelsen 2021-05-04
- ▶ Internkontroll 2021, Industrihus i Osby AB
- ▶ Utvalda sammanträdesprotokoll för Industrihus AB
- ▶ Uppföljning av internkontroll 2021 – Industrihus AB
- ▶ Styrelseinstruktion Osbybostäder AB, fastställda av styrelsen 2021-05-28
- ▶ Ledningssystem Fjärrvärme i Osby AB, fastställd av vd 2020-10-01
- ▶ Osbybostäder AB internkontrollplan 2021
- ▶ Osbybostäder AB internkontrollplan 2022
- ▶ Internkontrollplan – Granskningsrapport 2021, 2021–11
- ▶ Utvalda sammanträdesprotokoll för Osbybostäder AB
- ▶ Statusmöte anteckningar för GDPR, Osbybostäder AB
- ▶ Cyberkollen, Osbybostäder AB, 2021–06

Bilaga 2. COSO⁴-modellen

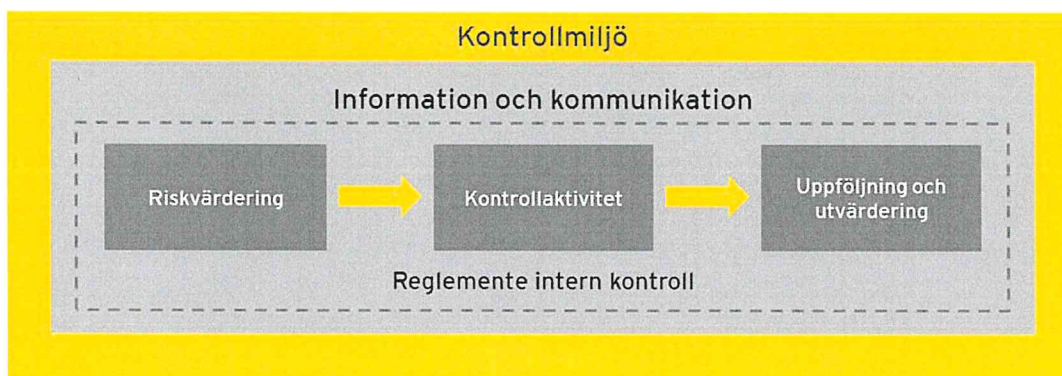
COSO-modellen är den internationellt mest vedertagna metoden för att utveckla den interna styrningen och kontrollen. Enligt COSO är intern kontroll definierat som en process, utförd av en organisations styrelse, ledning och annan personal, utformad för att ge rimlig försäkran om att målen uppfylls inom följande kategorier:

- ▶ effektivitet och produktivitet i verksamheten
- ▶ tillförlitlig finansiell rapportering
- ▶ efterlevnad av tillämpliga lagar och regler

För att förbättra den interna styrningen och kontrollen har fem centrala komponenter identifierats. För dessa redogörs kortfattat nedan. Hur dessa komponenter förhåller sig till varandra och hur vad som regleras i internkontrollreglementet framgår av figuren.

Kontrollmiljön

Kontrollmiljön anger tonen i en organisation och påverkar kontrollmedvetenheten hos dess medarbetare. Det är grunden för alla andra komponenter inom intern kontroll och erbjuder ordning och struktur. Faktorer som innefattas av kontrollmiljön är integritet, etiska värden, kompetensen hos medarbetarna i organisationen, ledningens filosofi och ledarstil, det sätt på vilket ledningen fördelar ansvar och befogenheter och organiserar och utvecklar dess medarbetare samt den uppmärksamhet och vägledning som ledningen ger. Verksamhetens målformulering är en del av kontrollmiljön och har betydelse för identifieringen av risker.

Riskvärdering

Varje organisation möter många olika risker av externt och internt ursprung som måste värderas. En förutsättning för riskvärderingen är att etablerade mål finns knutna till olika nivåer som är internt konsistenta. Riskvärderingen är identifieringen och analysen av relevanta risker för att uppnå målen och utgör basen för att bestämma hur riskerna ska hanteras. Eftersom ekonomiska, branschmässiga, regleringsspecifika och verksamhetsmässiga villkor kommer att förändras, behövs mekanismer för att identifiera och hantera de särskilda risker som är förknippade med förändringar. Riskvärderingen bör alltid dokumenteras i syfte att förtydliga systematiken i internkontrollarbetet.

Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteter är de riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att ledningens direktiv genomförs. De bidrar till att säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas för att hantera risker för

⁴ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission

Building a better
working world

att organisationens mål inte uppnås. Kontrollaktiviteter äger rum inom hela organisationen, på alla nivåer och i alla funktioner. De innefattar en rad aktiviteter av olika slag såsom godkännanden, attester, verifikationer, avstämningar, genomgångar av verksamhetens resultat, säkrandet av tillgångarna, samt åtskillnad av tjänsteroller och uppgifter.

Information och kommunikation

Relevant information måste identifieras, fångas, och förmedlas i en sådan form och inom en sådan tidsram att de anställda kan utföra sina uppgifter. Informationssystem genererar rapporter som innehåller verksamhetsmässig och finansiell information och uppgifter om regelefterlevnaden som gör det möjligt att driva och styra verksamheten.

Uppföljning och utvärdering

Interna styr- och kontrollsystem behöver övervakas, följas upp och utvärderas – en process som bestämmer kvaliteten på systemets resultat över tiden. Det åstadkoms genom löpande övervakningsåtgärder och uppföljningar, separata utvärderingar eller en kombination av dessa. Löpande övervakningsåtgärder och uppföljningar äger rum under verksamhetens gång.

Det finns synergieffekter och kopplingar mellan de nämnda komponenterna, som formar ett sammanhållet system som reagerar dynamiskt på ändrade förutsättningar. Det interna styr- och kontrollsystemet är sammanhållet med organisationens verksamhet och finns till av grundläggande verksamhetsmässiga skäl. Intern styrning och kontroll blir effektivast om kontrollerna är inbyggda i organisationens infrastruktur och ingår som en väsentlig del av organisationen.